Jean Pierre Wilken

KENNISCENTRUM
SOCIALE INNOVATIE
HOGESCHOOL
UTRECHT

Onderzoekslijnen Onderzoeksprojecten Publicaties Onderwijs Samenwerking Onderzoekers Nieuws Contact

Iedereen heeft het recht om zich te ontplooien en volwaardig mee te doen in de samenleving. Dat geldt ook voor mensen met een functiebeperking. Het lectoraat onderzoekt hoe professionele ondersteuning bij kwaliteit van leven en sociale inclusie het beste vorm en inhoud kan krijgen.

Deel 1

De betekenis van participatie

- De participatiesamenleving?
- Wat betekent participatie?
- Participatie en inclusie
- Waarom belangrijk?
- Wat kan participatie belemmeren?
- Wat kan participatie bevorderen?
- Participatie in tijden van corona
- Zorg en participatie-ondersteuning: apart of samen?

De Participatiesamenleving

- Was er altijd al.
- Participeren is iets dat we van nature doen, omdat we sociale wezens zijn met een ontplooiingsdrang.
- De helft van de Nederlanders doet vrijwilligerswerk; een derde geeft mantelzorg aan anderen.
- Participatiesamenleving is een (politieke) oproep om (nog) meer voor elkaar te betekenen, en minder beroep te hoeven doen op (betaalde) zorg en dienstverlening.
- Maar: bij ruim 2 miljoen mensen gaat participeren niet vanzelf….

Participatie

- ‘Participare’: ergens aan meedoen
- Gekoppeld aan activiteiten en sociale rollen
- op verschillende gebieden: wonen, studeren, werken (betaald en vrijwillig), vrijetijdsbesteding, familieverbanden, geloofs- en culturele verbanden, politiek
- Veel verschillende vormen en gradaties van participeren: van passief tot zeer actief, formeel en informeel

Participatie en Inclusie

- Participatie is iets anders dan inclusie
- Je kunt ergens in participeren maar dat hoeft nog niet te betekenen dat je het gevoel hebt ‘er bij te horen’
- Sociale inclusie vraagt tweerichtingsverkeer

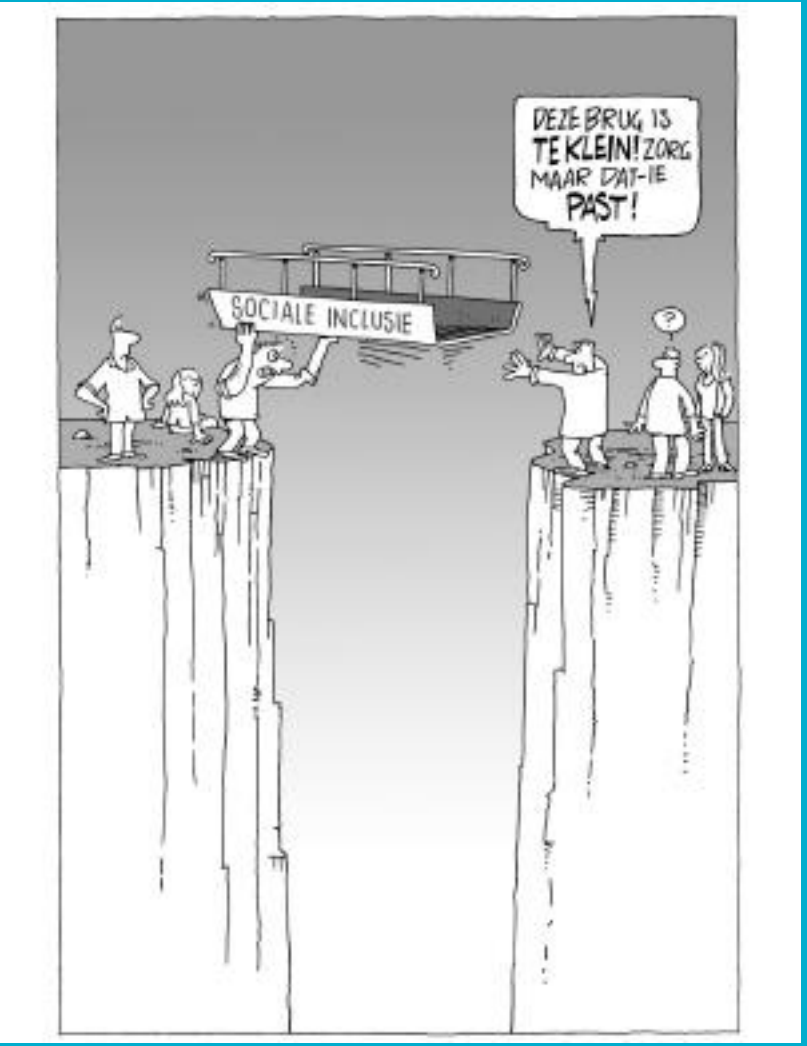

Waarom participatie en inclusie?

- Belangrijk voor gezondheid en welzijn

- Participeren vervult basale levensbehoeften:
  - Ergens bij horen (‘belonging’)
  - Gewaardeerd voelen (‘feeling valued’) en betekenis ervaren (‘meaningfulness’)
  - Steun geven en steun krijgen (‘support’)

Wat kan participatie belemmeren?

Persoonlijke factoren

- Gebrek aan vaardigheden (lezen, schrijven, sociale vaardigheden, digitale vaardigheden, financiële redzaamheid, arbeidsvaardigheden)
- Gebrek aan zelfvertrouwen
- Gebrek aan motivatie
- Werkeloosheid
- Geldgebrek
- Angst
- Psychische, lichamelijke of cognitieve beperkingen
- Verslaving
- Zelfstigmatisering

Omgevingsfactoren

- Schraal sociaal netwerk
- Taal- en cultuurkloven
- Geen passende werkgelegenheid
- Geen passend onderwijs
- Onveilige buurt
- Dakloosheid
- Stigmatisering, racisme en discriminatie
- Ontoegankelijke voorzieningen
- Gesloten gemeenschappen
- Belemmerende bureaucratie
- Participatiedwang
- COVID-19 maatregelen

Wat kan participatie bevorderen?

Persoon

- Ondersteunen van empowerment
- Doelen helpen ontwikkelen en realiseren (zinvolle activiteiten en betekenisvolle sociale rollen)
- Verbindingen creëren

Omgeving

- Kwaliteit sociaal netwerk versterken
- Kwartiermaken: ‘gastvrije samenleving’.
- Deelname mogelijk maken aan onderwijs, werk, sport, kunst en cultuur etc.
- Zorgen voor veiligheid
- Kwaliteit van de leefomgeving
- Anti-stigma / anti-racisme campagnes
- Toegankelijke voorzieningen
- Systeembelemmeringen wegnemen

Participatie in tijden van Corona

Creatieve mogelijkheden creëren om sociale contacten, zinvolle activiteiten en betekenisvolle sociale rollen zoveel mogelijk door te laten gaan.

Fysieke afstand is niet hetzelfde als ‘social distancing’. Verbondenheid met andere mensen is op veel manieren mogelijk.

Zorg en participatie-ondersteuning

- Vaak een kloof van meer dan anderhalve meter tussen gezondheidszorg, welzijnswerk/sociaal werk en maatschappelijke dienstverlening

- Belemmerende factoren:
  - Verschillende culturen en logica's
  - Aparte wettelijke kaders en financieringssystemen
  - Iedereen is hartstikke druk
  - Handelingsverlegenheid zorgprofessionals

Deel 2

Participatie in buurt en wijk

Wat is nodig voor participatie en inclusie?

- Acceptatie door medemensen
- Erkenning van kwaliteiten en kwetsbaarheid
- ‘Weldoende omgevingen’
- Materiele hulpbronnen
- Professionals, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen die participatie en inclusie ondersteunen en mogelijk maken

KINDEREN & JONGEREN | VOLWASSENEN & SENIOREN | VRIJWILLIGERS | MANTELZORG | BEWONERSINITIATIEF | IN DE WIJK | OVER ONS

Home » Volwassenen en Senioren » Ondersteuning volwassenen » Wijk en Participatie

Wijk en Participatie

Ook al kan niet iedereen even goed meekomen in de maatschappij en zijn sommigen wat kwetsbaarder dan anderen, iedereen wil graag meedoen, iets betekenen en contact hebben met anderen. Dat is waar Wijk en Participatie (WeP) voor staat.

Waar psychische of lichamelijke klachten, verstandelijke beperkingen, kwetsbaarheid of eenzaamheid het dagelijkse leven flink kunnen bemoeilijken, gaan we bij Wijk en Participatie uit van de kracht van mensen. Mensen haken (weer) aan en doen actief mee. Ook zijn er mensen, bijvoorbeeld allochtone vrouwen of ouderen, die door het gebrek aan een sociaal netwerk eenzaam zijn en moeilijk aansluiting vinden. Ook voor hen kan Wijk en Participatie iets betekenen.

Wijk en Participatie

Voorbeelden uit de praktijk

Een belangrijke functie van sociaal werk is het mogelijk maken van ontmoetingen. Het is niet voor iedereen vanzelfsprekend om sociale contacten te hebben en zeker niet in de directe woonomgeving.

Wijk en Participatie, voorheen Wijk en Psychiatrie, is een methode die maatschappelijke aansluiting in de wijk bevordert van mensen met psychische beperking, niet aangeboren hersenletsel of licht verstandelijke beperking. Het doel is om bij deze groep mensen gevoelens van eenzaamheid te voorkomen, of te verminderen. Dit kan door sociale contacten op te doen, deel te nemen aan activiteiten in de wijk of vrijwilligerswerk te doen.

Sociaal Werk Nederland en Movisie vinden Wijk en Participatie een goed voorbeeld van 'Sociaal maakt Gezond' omdat het een positieve bijdrage levert aan het vinden van een zinvolle tijdsbesteding, het verminderen van eenzaamheid en het tegengaan van stigma.

SOCIAAL MAAKT GEZOND

Steeds meer mensen met (psychische) beperkingen, niet aangeboren hersenletsel of licht verstandelijke beperking wonen zelfstandig in woonwijken en lopen kans hier te vereenzamen. Dit komt voor een deel door hun beperkte sociale netwerk en sociale vaardigheden. Maar ook weten andere wijkbewoners vaak niet goed hoe ze met deze mensen om moeten gaan. Dit staat onderling contact in de weg. Deze mensen raken geïsoleerd, vereenzamen en vinden weinig aansluiting bij reguliere voorzieningen. Wijk en Participatie biedt passende ondersteuning. Door de mensen deel te laten nemen aan wijkactiviteiten en bijeenkomsten ontstaan er wel (nieuwe) contacten.

AANPAK

Zorgorganisaties, huisartsen en wijkteams melden deelnemers aan. In een uitgebreid intakegesprek met de doelgroep stellen sociaal werkers en vrijwilligers vast of er sprake is van een sociaal isolement en bieden hen dan bijbehorende ondersteuning. Vervolgens wordt op drie manieren aan contact gewerkt: toeleiding naar activiteiten, het leggen van verbinding en ondersteuning van deelnemers bij het maken van contact en het deelnemen aan activiteiten.

Wijk en Participatie werkt in de eerste plaats aan een infrastructuur van ontmoetingsplekken in een buurt. Op verschillende locaties worden wekelijks laagdrempelige activiteiten georganiseerd die aansluiten bij het niveau en de wensen van de doelgroep. Het stimuleert de deelnemers om uit hun huis te komen en biedt ze een weekritme.

Succesfactoren

- Samenwerking zorg en welzijn
- Warme toeleiding
- Presentie
- Kwartiermaken
- Sociale niches
- Begeleiding vrijwilligers

Amsterdam-Zuid: een ggz-vriendelijke wijk

Delen: f in

Artikel

24 januari 2019

Bewoners met een psychische of psychiatrische achtergrond zijn steeds vaker aangewezen op ambulante begeleiding en wijkvoorzieningen. Voor bewoners in een dergelijke kwetsbare positie is het niet altijd even makkelijk om zijn weg te vinden in de wijk. Daarom startte Stadsdeel Amsterdam-Zuid 'GGZ in de wijk': een project om de wijken binnen het stadsdeel ggz-vriendelijk te maken. Moni Hanasbei van welzijnsorganisatie Dynamo en Doppy den Ouden van GGZ InGeest vertellen over hun ervaringen.

Binnen het project GGZ in de wijk zijn verbindingen gelegd tussen zorg- en welzijnsinstellingen, ervaringsdeskundigen en de gemeente. Als onderdeel van het project zijn coaches ingezet aan zowel de zorg- als de welzijnszijde. De coaches dragen bij aan de toegankelijkheid van voorzieningen in de wijk en ondersteuning van vrijwilligers en welzijnswerkers in het omgaan met deze doelgroep.

Doppy, je bent sinds het begin bij het project betrokken als ggz-coach. Je hebt daarbij contact met zowel professionals als vrijwilligers. Daarnaast begeleid je bewoners met ggz-achtergrond bij participatie in de wijk. Wat betekent het om ggz-coach te zijn?

Doppy vertelt: 'Uit onderzoek weten we dat het voor mensen met een psychische kwetsbaarheid niet eenvoudig is om mee te doen in de maatschappij*. Ook geven deze bewoners zelf aan dat dit een lastig proces is. Vaak speelt stigmatisering in al zijn facetten hierin een grote rol.

Naast de herstelwerkplaats van TeamED, een ervaringsdeskundige organisatie, waar zelfstigma aandacht krijgt proberen we ook de omgeving op een andere manier te laten kijken naar mensen met een psychische kwetsbaarheid. Zo neem ik deel aan wijkzorgbijeenkomsten en andere overleggen in de wijk. Ik denk mee met individuele casussen waar ketenpartners in hun werk mee te maken hebben en probeer om naast de bijzonderheden die een rol spelen ook de kwaliteiten en mogelijkheden van deze bewoners onder de aandacht te brengen.

KENNISCENTRUM SOCIALE INNOVATIE HOGESCHOOL UTRECHT

Succesfactoren

- Samenwerking zorg en welzijn
- Regie gemeente
- Denken vanuit kwaliteiten en mogelijkheden
- Kwartiermaken
- Inzet ervaringsdeskundigen
- Training en coaching

Inclusieve Community Development: iedereen doet er toe en moet mee kunnen doen

KENNISCENTRUM SOCIALE INNOVATIE HOGESCHOOL UTRECHT

Sociale niches - ‘small communities’

RESTO van Harte

Hét recept voor een betere buurt

de all inclusive wijk

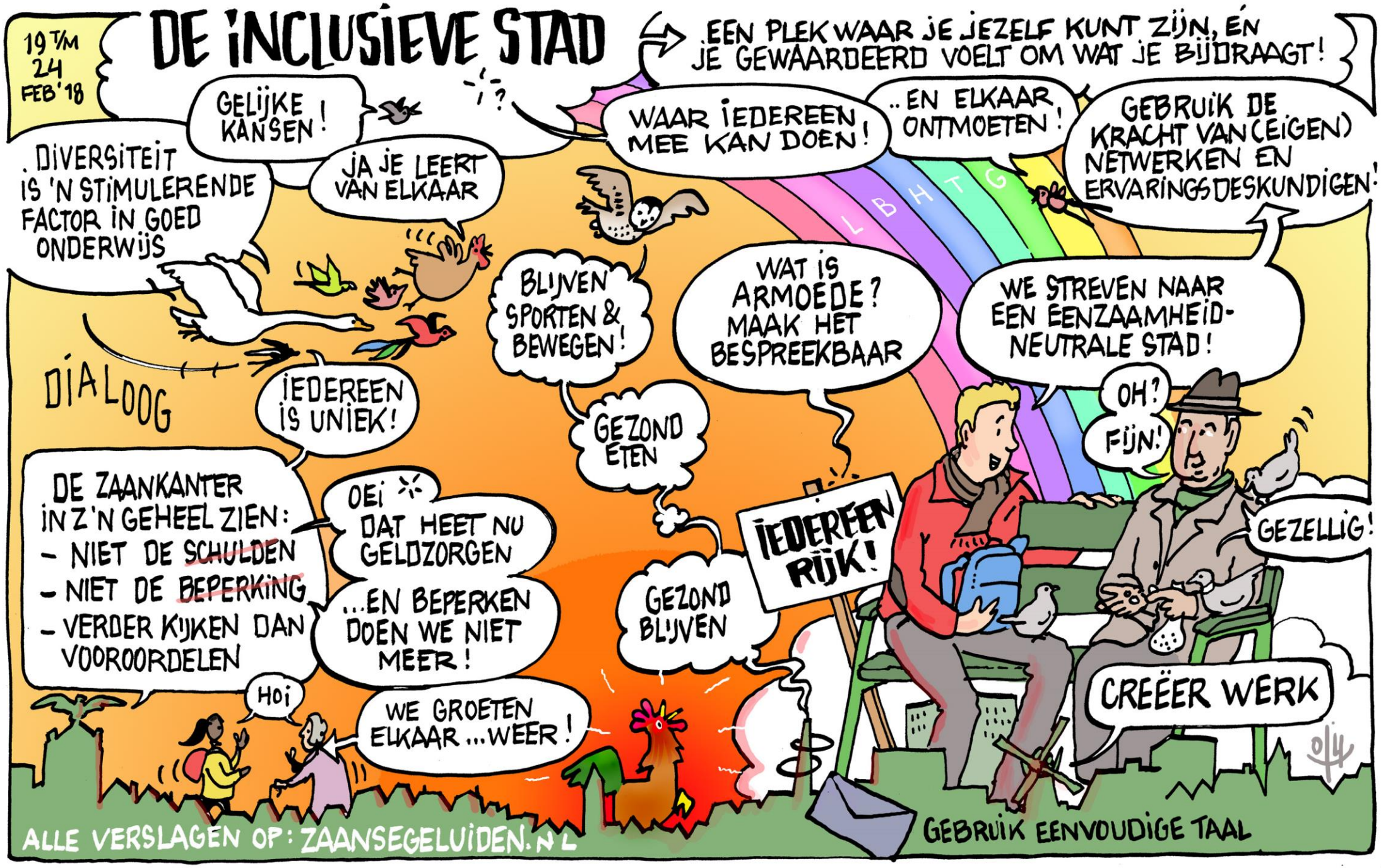
19 T/M 24 FEB '18
DE INCLUSIEVE STAD
EEN PLEK WAAR JE JEZELF KUNT ZIJN, ÉN JE GEWAARDEERD VOELT OM WAT JE BIJDRAAGT!
GELIJKE KANSEN!
DIVERSITEIT IS 'N STIMULERENDE FACTOR IN GOED ONDERWIJS
JA JE LEERT VAN ELKAAR
WAAR IEDEREEN MEE KAN DOEN!
..EN ELKAAR ONTMOETEN!
GEBRUIK DE KRACHT VAN (EIGEN) NETWERKEN EN ERVARINGSDESKUNDIGEN!
L B H T G
DIALOOG
IEDEREEN IS UNIEK!
BLIJVEN SPORTEN & BEWEGEN!
WAT IS ARMOEDE? MAAK HET BESPREEKBAAR
WE STREVEN NAAR EEN EENZAAMHEID-NEUTRALE STAD!
OH? FIJN!
GEZOND ETEN
DE ZAANKANTER IN Z'N GEHEEL ZIEN:
- NIET DE SCHULDEN
- NIET DE BEPERKING
- VERDER KIJKEN DAN VOOROORDELEN
OEI DAT HEET NU GELDZORGEN
...EN BEPERKEN DOEN WE NIET MEER!
GEZOND BLIJVEN
IEDEREEN RIJK!
GEZELLIG!
CREËER WERK
Hoi
WE GROETEN ELKAAR ...WEER!
ALLE VERSLAGEN OP: ZAANSEGELUIDEN.NL
GEBRUIK EENVOUDIGE TAAL

EEN BUURT VOOR IEDEREEN

Een plek waar alle buurtbewoners zich welkom en thuis kunnen voelen

Een buurt voor iedereen voldoet aan vijf kenmerken:

1 Er is sprake van een onderlinge open houding

- Werk aan de verbinding tussen groepen én aan onderlinge steun.
- Werk aan het tegengaan van stigmatisering. Maak gebruik van ervaringsdeskundigen.
- Zorg voor contacten stimuleer dit gericht.

2 Er zijn in de buurt mogelijkheden voor bewoners om van betekenis te zijn.

- Stimuleer het 'van betekenis zijn' door in te spelen op de kwaliteiten van mensen.
- Werk aan wederkerigheid: mensen geven liever dan dat ze ontvangen.
- Zoek bij voorkeur mogelijkheden tot (betaald) werk; dat is de beste zorg.

3 De aanwezige hulpbronnen en voorzieningen zijn betrokken en dragen een steentje bij

- Werk met bewoners en voorzieningen aan meer inclusie, waar dat past.
- Zorg voor inzicht in de wijk: wie, wat, waar en welk 'sociaal kapitaal' is beschikbaar?
- Bevorder actief burgerschap. Zet hiertoe effectieve aanpakken in gericht op samenlevingsopbouw.

4 Door afspraken, gebruiken en onderlinge verbondenheid blijft iedereen duurzaam in beeld.

- Betrek iemands netwerk en werk aan het verstevigen van dit netwerk.
- Zorg voor laagdrempelige toegang van professionals.
- Zorg dat professionals elkaar kennen en goed samenwerken.

5 De bewoners voelen zich veilig en men spreekt elkaar aan wanneer dat niet zo is.

- Regel een meldpunt en 24/7 beschikbaarheid van professionals.
- Stimuleer communicatie en samenwerking tussen alle betrokkenen.
- Zorg dat inrichting openbare ruimte bijdraagt aan een veiligheidsgevoel.
- Communiceer duidelijk, en tijdig, met buurtbewoners over ontwikkelingen.